MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

NOTĂ DE ANALIZĂ JURIDICĂ

Incidentul de pe Nistru din 15 octombrie 2026 (Holoșnița, r-nul Soroca): poate acordul de readmisie să ia locul urmăririi penale?

Pe scurt. Doi grăniceri ucraineni, bănuiți că au agresat un om pe teritoriul Republicii Moldova, au fost lăsați în libertate și predați Ucrainei în baza acordului bilateral de readmisie. Dosarul penal pornit vizează doar trecerea ilegală a frontierei. Predarea nu stinge juridic urmărirea penală, dar o golește practic de conținut. Mai grav, agresiunea propriu-zisă nu pare să fie, cel puțin public, obiect de anchetă. Republica Moldova avea jurisdicție, are obligația să investigheze și trebuie să explice deciziile luate.

I. Situația de fapt, potrivit informațiilor publice

- La 15 octombrie 2026, în jurul orei 15:00, pe râul Nistru, în apropierea satului Holoșnița (r-nul Soroca), doi grăniceri ucraineni au traversat frontiera cu o ambarcațiune cu motor, în timpul unei operațiuni de reținere a unui cetățean ucrainean care încerca să ajungă înot pe malul moldovenesc.
- Potrivit relatărilor din presă și martorilor, bărbatul (49 de ani) ar fi fost lovit în apă, inclusiv cu vâslele. A fost salvat de doi localnici, internat la Spitalul Raional Soroca cu comoție cerebrală și a solicitat azil în Republica Moldova.
- Grănicerii au fost reținuți pe malul moldovenesc, având asupra lor armamentul din dotare, și conduși la Sectorul Poliției de Frontieră Cosăuți.
- Procuratura a pornit urmărirea penală pentru trecerea ilegală a frontierei de stat (art. 362 Cod penal). Nu au fost aplicate măsuri preventive: cei doi sunt cercetați în stare de libertate și urmează să fie citați ulterior pentru audieri. Armele și ambarcațiunea au fost sechestrate.
- La 18 octombrie 2026, Poliția de Frontieră a confirmat că cei doi au fost predați autorităților ucrainene în baza acordului bilateral de readmisie.
- Serviciul de Grăniceri al Ucrainei a prezentat o versiune diferită, susținând că polițiștii de frontieră moldoveni l-ar fi reținut doar pe bărbatul care fugea.

II. Întrebarea juridică

Putea Republica Moldova să predea, printr-o procedură administrativă de readmisie, două persoane bănuite de comiterea unor infracțiuni pe teritoriul său, înainte ca faptele să fie investigate? Și a fost investigat tot ce trebuia investigat?

III. Analiză

1. Jurisdicția penală aparține Republicii Moldova

Potrivit art. 11 alin. (1) din Codul penal (principiul teritorialității), persoanele care au săvârșit infracțiuni pe teritoriul Republicii Moldova răspund potrivit legii penale naționale. Cetățenia făptuitorilor nu are relevanță. Esențial este ca faptele să se fi produs pe partea moldovenească

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

a frontierei de pe Nistru, ceea ce rezultă din faptul că grănicerii au fost reținuți pe malul nostru și au fost cercetați pentru trecerea ilegală a frontierei.

Grănicerii nu beneficiază de imunitate diplomatică. Nici invocarea unei imunități funcționale, ca agenți ai unui stat străin, nu este convingătoare: această imunitate este cel mai greu de susținut atunci când agentul acționează pe teritoriul statului forului fără consimțământul acestuia. Precedentul clasic este cazul „Rainbow Warrior" (1985), în care agenții serviciilor franceze au fost judecați și condamnați în Noua Zeelandă pentru fapte comise acolo în exercitarea unei misiuni oficiale.

Concluzie: Republica Moldova avea, și are în continuare, competența deplină de a investiga și judeca faptele.

2. Acordul de readmisie nu este un instrument de cooperare penală

Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind readmisia persoanelor (semnat la Chișinău la 6 octombrie 2017) este un instrument de gestionare a migrației. El reglementează returnarea persoanelor care nu îndeplinesc condițiile de intrare sau ședere. Acordul nu reglementează răspunderea penală, nu înlocuiește extrădarea ori transferul procedurilor penale și nu poate stinge o urmărire penală. Juridic, dosarul rămâne deschis.

Practic însă, efectul este aproape ireversibil. Art. 25 din Constituția Ucrainei interzice extrădarea propriilor cetățeni, astfel încât Republica Moldova nu îi mai poate aduce înapoi forțat. „Citarea ulterioară" pentru audieri depinde exclusiv de voința celor doi și a autorităților ucrainene. Căile rămase sunt asistența juridică internațională (comisii rogatorii, audieri prin videoconferință) și transmiterea procedurii către Ucraina, adică renunțarea efectivă la judecarea cauzei în Republica Moldova.

Readmisia efectuată înainte de clarificarea faptelor a produs astfel, de facto, efectul unei renunțări la jurisdicție, fără o decizie formală și motivată în acest sens. Se pune și întrebarea cine a decis predarea: o autoritate administrativă nu ar trebui să poată scoate din jurisdicția națională bănuiții dintr-o cauză penală aflată în curs fără acordul procurorului care conduce urmărirea penală.

3. Lipsa măsurilor preventive

Măsurile preventive se aplică atunci când există temeiuri rezonabile să se presupună că bănuitul se va ascunde de organul de urmărire penală, va împiedica aflarea adevărului sau va săvârși alte infracțiuni (art. 176 Cod de procedură penală). În cazul de față, bănuiții erau cetățeni străini, fără domiciliu sau legături în Republica Moldova, care urmau să fie predați statului lor. Riscul de sustragere este evident și reprezintă temeiul clasic pentru o măsură preventivă.

Aceasta nu înseamnă că arestul era obligatoriu. Însă, înainte de predare, era rezonabil ca procurorul fie să aplice o măsură care să asigure prezența bănuiților, fie cel puțin să efectueze toate acțiunile procesuale esențiale: audierea bănuiților (cu apărător și interpret), audierea victimei și a martorilor, confruntări, ridicarea probelor, dispunerea expertizei medico-legale. Rămâne de clarificat dacă acestea au fost realizate.

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

4. Calificarea: s-a anchetat frontiera, nu violența

Potrivit informațiilor publice, urmărirea penală a fost pornită doar în baza art. 362 Cod penal (trecerea ilegală a frontierei de stat). Faptele descrise de martori, lovirea repetată în apă a unei persoane care înoată, cu un obiect contondent, având ca urmare o comoție cerebrală, pot întruni, în funcție de intenție și de probe, elementele unor infracțiuni mult mai grave:

- tentativă de omor (art. 27 și art. 145 Cod penal), dacă se stabilește intenția de a cauza decesul, inclusiv prin împiedicarea victimei să se mențină la suprafața apei;
- vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății (art. 151, art. 152 Cod penal), în funcție de concluziile expertizei medico-legale, cu eventuale circumstanțe agravante (fapta săvârșită de două persoane, cu folosirea unor obiecte).
- tortură, tratament inuman sau degradant (art. 166/1 Cod Penal), și noțiunea de persoană publică străină din art. 123/1 Cod penal, persoana publică străină şi funcţionarul international. (1) Prin persoană publică străină se înţelege: orice persoană, numită sau aleasă, care deţine un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat străin; persoana care exercită o funcţie publică pentru un stat străin, inclusiv pentru un organ public sau o întreprindere publică străină; persoana care exercită funcţia de jurat în cadrul sistemului judiciar al unui stat străin.

Separat, trebuie evaluată juridic și pătrunderea pe teritoriul Republicii Moldova a unor persoane înarmate, în afara oricărui temei legal. Dacă există o sesizare credibilă privind violența (iar declarațiile martorilor și actele medicale constituie o astfel de sesizare), organul de urmărire penală este obligat să o înregistreze și să decidă asupra pornirii urmăririi penale (art. 274 Cod de procedură penală). Victima trebuie să primească statut de parte vătămată și să fie audiată.

5. Obligațiile Republicii Moldova potrivit Convenției Europene a Drepturilor Omului

Faptele s-au produs pe teritoriul Republicii Moldova, deci sub jurisdicția sa (art. 1 CEDO). Atunci când există o pretenție credibilă privind punerea în pericol a vieții sau rele tratamente, art. 2 și art. 3 CEDO impun statului o obligație procedurală de a desfășura o anchetă efectivă: promptă, independentă, aptă să ducă la identificarea și sancționarea celor responsabili și cu implicarea victimei (a se vedea, între altele, *Assenov și alții c. Bulgariei*, 1998). Obligația există indiferent de cine este autorul, inclusiv atunci când acesta este agentul unui stat străin.

Limitarea calificării la art. 362 și predarea bănuiților înainte de efectuarea acțiunilor procesuale esențiale pot pune Republica Moldova în situația de a nu-și fi îndeplinit această obligație. În plus, victima este solicitant de azil, iar procedura de azil trebuie să fie examinată independent de mersul cauzei penale, cu respectarea principiului nereturnării.

6. Suveranitatea teritorială

Pătrunderea armată a agenților unui stat străin pe teritoriul Republicii Moldova, în cadrul unei urmăriri și fără acordul autorităților noastre, constituie o încălcare a suveranității, indiferent de motivul urmăririi. În lipsa unui acord bilateral care să permită urmărirea transfrontalieră, incidentul impune o reacție oficială: solicitarea de explicații pe canale diplomatice și prin mecanismele de cooperare la frontieră, precum și garanții de nerepetare.

MDA, Chișinău, str. Kogălniceanu 86
construim.incredere@gmail.com
www.construimincredere.md | +373 692 000 491

Solidaritatea Republicii Moldova cu Ucraina este fermă și justificată. Tocmai de aceea, un parteneriat bazat pe încredere presupune ca regulile să fie respectate de ambele părți, nu renunțarea tacită a unui stat la propria jurisdicție.

IV. Concluzii

1. Republica Moldova avea jurisdicție deplină asupra faptelor comise pe teritoriul său. Grănicerii nu beneficiau de o imunitate care să o excludă.
2. Acordul de readmisie nu interzicea, dar nici nu impunea predarea. Este un instrument de migrație, nu de cooperare penală. Juridic, urmărirea penală continuă; practic, șansele reale de tragere la răspundere au scăzut drastic.
3. Lipsa oricărei măsuri preventive față de doi cetățeni străini fără legături cu Republica Moldova, urmată de predarea lor, ridică întrebări serioase privind diligența organului de urmărire penală.
4. Cea mai gravă problemă este că, din informațiile publice, agresiunea asupra victimei nu face obiectul urmăririi penale.
5. Republica Moldova riscă să nu-și fi îndeplinit obligațiile procedurale care decurg din art. 2 și art. 3 CEDO.
6. Încălcarea frontierei de către persoane înarmate impune o reacție diplomatică fermă.

V. Ce trebuie clarificat de autorități

- ce calificări juridice sunt reținute și dacă există o cauză penală privind violența exercitată asupra victimei;
- cine a decis aplicarea acordului de readmisie, când, cu ce temei și dacă procurorul a fost consultat sau și-a dat acordul;
- ce acțiuni procesuale au fost efectuate înainte de predare;
- dacă victima a fost recunoscută parte vătămată și dacă a fost dispusă expertiza medico-legală;
- ce cereri de asistență juridică internațională au fost sau vor fi transmise autorităților ucrainene;
- dacă Republica Moldova a reacționat oficial față de încălcarea frontierei.

În acest scop, Mișcarea Civică „Construim Încredere” a adresat cereri de comunicare a informațiilor de interes public Procuraturii Generale și Inspectoratului General al Poliției de Frontieră.

VI. Rezerve

Prezenta analiză se bazează exclusiv pe informațiile publicate de presă și pe declarațiile Poliției de Frontieră disponibile până la 19 octombrie 2026. Nu este exclusă existența unor acte procedurale nemediatizate. Concluziile vor fi revizuite după primirea răspunsurilor oficiale.